

IL-KTIEB TAL-ĠENESI

IL-KTIEB TAL-ĠENESI (nisel, origni) jirrakkonta l-istorja tal-bniedem primittiv u l-istorja tal-Patrijarki: Abraham, Izakk, Ġakobb u wliedu. L-ewwel parti tiddekrivilna, b' mod addattat għal dak iż-żmien, l-istat reliġjuż tal-bniedem midneb imbiegħed minn Alla, li halaq l-univers u l-bniedem fi stat ta' perfezzjoni; minkejja l-ħniena ta' Alla u l-inizjattiva tiegħu biex isalvah, il-bniedem dineb u webbes rasu. Għalhekk kien hemm bżonn li Alla jaqbad triq oħra billi jsejjah lil Abraham, ibierku u jwiegħdu li permezz ta' nislu jbierek il-ġnus. Dan il-kwadru jservi biex jgħaqqad f' ordni wieħed u direzzjoni waħda t-tliet tradizzjonijiet, il-Jahwista, l-Elohista u tal-Kodiċi Presbiterali, li jiffurmaw il-Ktieb.

Il-Ktieb tal-Ġenesi għandu valur kbir għax jittratta l-problemi fundamentali tal-bniedem fir-relazzjonijiet tiegħu ma' Alla u r-relazzjonijiet tal-bnedmin ma' xulxin. Bih tibda l-istorja tas-Salvazzjoni li għadha sejra sa llum. Għalhekk insibuh imsemmi bosta drabi fil-bqija tal-Bibbja sa l-Apokalissi.

Il-holqien tas-sema u l-art

1 ¹Fil-bidu Alla halaq is-sema u l-art: ²u kienet l-art tahwid baħħ; u d-dlam kien fuq wiċċ l-abbissi u fuq wiċċ l-ibħra kien jittajjar l-ispirtu ta' Alla.

³U qal Alla: "Ħa jkun id-dawl." U d-dawl sar. ⁴U ra Alla d-dawl li kien tajjeb. U Alla fired id-dawl mid-dlam. ⁵U d-dawl Alla semmieħ jum, u d-dlam sejjahlu lejl. U dalam u sebah – L-ewwel jum.

⁶U qal Alla: "Ħa jkun hemm medda f' nofs l-ilmijiet u tifred ilma minn ilma." ⁷U Alla għamel il-medda u fired l-ilma ta' taħt il-medda mill-ilma ta' fuq il-medda. U hekk sar. ⁸U l-medda Alla semmieħa sema. U dalam u sebah – It-tieni jum.

⁹U qal Alla: "Ħa jingemgħu naha waħda l-ilmijiet ta' taħt is-sema u jidher l-inxif." U hekk sar. ¹⁰U sejjah Alla l-inxif art; u l-ġemgħa ta' l-ilma sejjhilha baħar. U Alla ra li kollox kien tajjeb. ¹¹U qal Alla: "Ħa t nibbet l-art il-haxix, haxix li jagħmel iż-żerriegħa, sigar li jagħmlu l-frott biż-żerriegħa ġo fih skond għamliethom, fuq l-art." U hekk sar. ¹²U nibbet l-art il-haxix, haxix li jagħmel iż-żerriegħa skond għamlietu u s-sigar jagħmlu l-frott biż-żerriegħa skond għamlietu; u ra Alla li kien tajjeb. ¹³U dalam u sebah – It-tielet jum.

¹⁴U qal Alla: "Ħa jkun hemm immnariet fil-firxa tas-sema biex jifirdu l-jum mil-lejl, u jkunu sinjali għat-tqassim taż-żminijiet, tal-jiem u tas-snin." ¹⁵U jkun hemm

1: Fil-bidu Alla halaq; traduzzjoni oħra possibbli Meta Alla beda jahlaq... L-iskop ta' dan ir-rakkont m' hux li jagħtina deskrezzjoni xjentifika tal-holqien, iżda li jgħallimna l-verità reliġjuża li kollox ġej minn Alla, u għall-glorja tiegħu; il-bniedem, ix-xbieħa ta' Alla, rappreżentant tiegħu, hu mahluq biex jahkem fuq il-holqien f' ismu.

1-2: Ġen 1,4; 2 Mak 7,28; Ġob 38-39; Prov 8,22-31; Ġer 10,12; Ġw 1,1-3; Atti 14,15; Kol 1,15-17; Lhud 1,2-3; 11,3; Apk 4,11. 3: 2 Kor 4,6. 7: Prov 8,27-28; 2 Pt 3,5. 9: S 33,7. 14: Sir 43,6. 7: Is 40,26; Ġer 31,35.

innariet fil-firxa tas-sema biex idawwlu l-art." U hekk sar. ¹⁶U ghamel Alla ż-żewġ innariet il-kbar; l-innara l-kbira biex triegi l-jum, u l-innara ż-żghira biex triegi l-lejl, u l-kwiekeb. ¹⁷U Alla qeghedhom fil-firxa tas-sema biex jiddu fuq l-art, ¹⁸u jrieġu l-jum u l-lejl u jifirdu d-dawl mid-dlam. U Alla ra li kien tajjeb. ¹⁹U dalam u sebah – Ir-raba' jum.

²⁰U qal Alla: "Jizghed l-ilma b'kotra ta' hlejjaq hajjin u jittajjru t-tjur fuq l-art fil-wesgħa tas-smewwiet." ²¹U Alla ħalaq il-hut il-kbir u l-animali kollha li jitkaxkru, li bihom miżgħud l-ilma, skond ġenshom, u t-tajr bil-ġwienah skond ġenshom. U ra Alla li kien tajjeb. ²²U berikhom Alla u qalilhom: "Welldu u oktru, u imlew l-ilma ta' l-ibhra; u joktor it-tajr fuq l-art." ²³U dalam u sebah – Il-hames jum.

²⁴U qal Alla: "Ħa tnissel l-art hlejjaq hajja skond ġenshom: bhejjem tad-dar, animali li jitkaxkru, u bhejjem selvaġġi, skond ġenshom." U hekk sar. ²⁵U ghamel Alla l-bhejjem selvaġġi skond ġenshom, u l-bhejjem tad-dar skond ġenshom, u l-hlejjaq kollha li jitkaxkru fuq l-art skond ġenshom. U ra Alla li kien tajjeb.

²⁶U qal Alla: "Ħa nagħmlu l-bniedem fuq is-sura u x-xbieha tagħna, u jahkm fuq il-hut tal-baħar u fuq it-tajr ta' l-ajru, fuq il-bhejjem tad-dar u fuq il-bhejjem selvaġġi, u fuq il-hlejjaq li jitkaxkru fuq l-art."

²⁷U Alla ħalaq il-bniedem fuq xbihietu fuq xbihat Alla halqu, raġel u mara ħalaqhom.

²⁸U berikhom Alla u qalilhom: "Nisslu u oktru, u imlew l-art, u aħkmuha; u saltnu fuq il-hut tal-baħar u t-tajr ta' l-ajru u l-hlejjaq kollha li jitkaxkru fuq l-art."

²⁹U qal Alla: "Araw, jien tajtkom il-haxix kollu, li jagħmel iż-żerriegħa fuq wiċċ

l-art, u s-siġar kollha li jagħmlu l-frott biż-żerriegħa: dawn kollha jkunu għall-ġhajxien tagħkom. ³⁰U lill-bhejjem kollha selvaġġi u t-tajr kollu ta' l-ajru u l-hlejjaq kollha li jitkaxkru fil-art li fihom nifs il-hajja, nagħtihom il-haxix kollu aħdar għall-ġhajxien tagħhom." U hekk sar. ³¹U ħares Alla lejn kull ma kien ghamel, u, ara, kolloxx kien tajjeb hafna. U dalam u sebah – Is-sitt jum.

2 ¹U hekk intemmu s-sema u l-art bit-tagħmir kollu tagħhom. ²U fis-seba' jum Alla temm ix-xogħol tiegħu kollu li kien ghamel, u waqaf fis-seba' jum mix-xogħol tiegħu li kien ghamel. ³U bierək Alla s-seba' jum u qaddsu, għax fih waqaf mix-xogħol kollu tiegħu li kien ghamel fil-holqien.

⁴Dan hu nisel is-sema u l-art fil-holqien tagħhom.

Il-bniedem fl-Għeden

Meta Alla ħalaq l-art u s-sema; ⁵meta kien għad ma hemm ebda xitla tar-raba' fuq l-art; meta ebda haxix tar-raba' ma kien għadu nibet - għax il-Mulej Alla kien għadu ma bagħatx xita fuq l-art, u bniedem ma kienx hemm biex jahdem l-art, ⁶minkejja l-ilma tiela' mill-art li seta' jsaqqi l-wiċċ kollu ta' l-art - ⁷il-Mulej Alla sawwar il-bniedem mit-trab ta' l-art u nefahlu fi mnifsejh nifs il-hajja, u l-bniedem sar hlejjaq hajja.

⁸U l-Mulej Alla hawwel ġnien fl-Għeden, in-naha tal-lvant, u qieghed hemm il-bniedem li kien sawwar. ⁹U l-Mulej Alla nibbet mill-art is-siġar kollha li jpaxxu l-ġhajj u bnina għall-ikel; u s-siġra tal-hajja f'nofs il-ġnien u s-siġra ta' tagħrif it-tajjeb u l-ħazin.

7: **Il-bniedem:** bil-Lhudi **ha-adam**. Adama, adama, hamrija, Ha-Adam, bil-Lhudi, bniedem; tista' tkun ukoll nom proprju, Adam. F'dawn iż-żewġ kapitli tintuza fiz-żewġ tifsiriet. Itraduċejna bil-kelma **bniedem** fejn tinsab wehidha, u **Adam** fejn hemm distinzjoni bejn ir-raġel u l-mara Eva.

8: **Għeden:** bil-Lhudi tiffser: hena, pjaċir, mela **ġnien il-hena**. Bis-Sumeru: pjanura, wita ta' art għammliela.

16: Dt 4,19; S 136,7-9; Gherf 13,2-4; Ġer 31,35. 20: Ġob 12,7-12. 26-27: Ġen 5,1-3; 9,6; Gherf 2,23; 10,2; Sir 17,1-4; Mt 19,4; Mk 10,6. Ef 4,24; Kol 3,10. 28: Ġen 8,17; 9,1; SS 8,6-9; 115,16; Gherf 9,2; 10,2; Sir 17,2-4. 29-30 Ġen 9,3; S 104,14-15. 31: Sir 39,21. 33; 1 Tim 4,4.

1-3: Ez 20,11. 1: Ġw 1,3. 2: Ez 20,8-11; 31,12-13. 17; Lhud 4,4. 10. 3: Dt 5,14; Neh 9,14. 4: Ġer 10,11-12. 4-25: Ġen 1,1-2,4. 7: Ġen 3,19; Ġob 34,15; SS 103,14; 104,29; Koh 3,20-21; 12,7; Gherf 7,1; 15,8. 11; Sir 33,10; 1 Kor 15,45. 47. 8: Eżek 31,9. 9: Ġen 3,22.

¹⁰U kien hemm xmara hierġa mill-Gheden u ssaqqi l-ġnien; u minn hemm kienet tinqasam f'erbat irjus. ¹¹L-ewwel waħda kien jisimha Pison, hi li ddu ma' l-art kollha ta' Ħawila, fejn hemm id-deheb - ¹²u d-deheb ta' din l-art hu sabih, u hemm ukoll gomma tfuh u haġar ta' l-oniċi. ¹³U t-tieni kien jisimha Gihon, li ddu ma' l-art kollha ta' Kus. ¹⁴U t-tielet kien jisimha Tigri, li kienet tghaddi n-naha tal-lvant ta' l-Assirja; u r-raba' xmara kienet l-Ewfrat.

¹⁵U l-Mulej Alla ħa lill-bniedem u qieghdu fil-ġnien ta' l-Gheden biex jaħdmu u jħarsu. ¹⁶U l-Mulej Alla ordna lill-bniedem u qallu: "Mis-siġar kollha tal-ġnien tista' tiekol, ¹⁷imma mis-siġra ta' tagħrif it-tajjeb u l-ħazin, la tikolx minnha, għax dak in-nhar li tiekol minnha żgur li tmut."

¹⁸U l-Mulej Alla qal: "M'hux sewwa li l-bniedem jibqa' waħdu. Ħa naghmillu għajjnuna tghodd għalih. ¹⁹U l-Mulej Alla sawwar mill-art annimali selvaġġi u t-tajr kollu ta' l-ajru, u giebbom quddiem il-bniedem biex jara xi jsemmihom; u skond ma jkun il-bniedem semma lil kull hliqa hajja, dak ikun isimha.

²⁰U l-bniedem ta isem lil kull bhima u 'l kull tajra ta' l-ajru, u 'l kull annimal selvaġġ; imma għall-bniedem ma nstabet ebda għajjnuna tghodd għalih. ²¹U l-Mulej Alla tefa' nagħsa tqila fuq il-bniedem; u dan raqad. U hadlu waħda minn kustiljij u flokha mlieh bil-laħam.

²²U l-Mulej Alla sawwar il-kustilja, li kien ha mill-bniedem, f'mara u giebha lill-bniedem.

²³Mbagħad il-bniedem qal:

"Din id-darba din hi għadma minn għadmi, u laħam minn laħmi, għalhekk tissejjah mara, għax mir-raġel ittiehdet hi."

²⁴Għalhekk ir-raġel iħalli lil missieru u lil ommu u jingħaqad ma' martu u jsiru ġisem wiehed. ²⁵U t-tnejn kienu gherja, ir-raġel u martu, u ma kinux jisthu minn xulxin.

Il-waġġha tal-bniedem

3 ¹U s-serp kien l-aktar wiehed li jilhaqlu fost l-annimali selvaġġi kollha, li kien għamel il-Mulej Alla. U qal lill-mara: "Tassew li Alla qalilkom: 'La tiklux mis-siġar kollha tal-ġnien?'" ²U l-mara wiegbet lis-serp: "Mill-frott tas-siġar fil-ġnien nistghu nieklu. Imma mill-frott li hemm f'nofs il-ġnien, ³Alla qalilna: 'La tiklux minnu, u lanqas ma għandkom tmissuh, inkella tmutu.'" ⁴U s-serp qal lill-mara: "Le, żgur ma tmutux. ⁵Imma Alla jaf li dak in-nhar li tieklu minnu jinfethu għajnejkom u ssiru bħal allat, li jafu t-tajjeb u l-ħazin." ⁶U l-mara rat li s-siġra kienet tajba għall-ikel u tiġbdek fil-għajj, u s-siġra thajjrek biex tikseb id-dehen; u hadet mill-frott u kielet. Mbagħad tat ukoll lil żewġha, li kien magħha, u kiel. ⁷U nfethu għajnejhom it-tnejn u ntebbu li kienu gherja, u hietu weraq tat-tin, u għamlu iħżma. ⁸U semghu hoxx il-Mulej Alla jittlajja fil-ġnien għaž-żiffa tal-jum, u nħbew Adam u martu minn wiċċ il-Mulej Alla qalb is-siġar tal-ġnien.

Il-ġudizzju u l-piena

⁹U l-Mulej Alla sejjah lil Adam u staqsieh: "Fejn int?" ¹⁰U dak wiegbej: "Smajt hoxxok fil-ġnien u bzajt għax jien gheri, u nħbejt." U staqsieh: "Min qallek li int gheri? Jaqaw kilt mis-siġra li jien ordnajtek li ma tikolx minnha?" ¹²U wiegbej Adam: "Il-mara li inti tajtni għal miegħi, hi tatni mis-siġra, u jiena kilt." ¹³U l-Mulej Alla qal lill-mara: "X' inhu dan li għamilt?" U l-mara wiegbej:

23: Għalhekk tissejjah mara, għax mir-raġel ittiehdet hi: hawn għandna speċi ta' loġġob tal-kliem; il-mara, bil-Lhud iħxa, gejjja mir-raġel iħ. Haġa li ma tistax iġġibha fi traduzzjoni.

15: Sir 7,15. 16: S 104,14. 17: Ġen 3,2-3; Rum 6,23. 18: Tob 8,6; Sir 36,24; 1 Kor 11,9. 21: 1 Kor 11,8-9; 1 Tim 2,13. 24: Mt 19,5; Mk 10,7-8; 1 Kor 6,16; 7,10-11; Ef 5,31.

1: Gherf 2,24; Ġw 8,44; Rum 5,12-21; Apk 12,9; 20,2. 3: Ġen 2,17; Rum 6,23. 4-5: Gherf 2,24; Is 14,14; Ġw 8,44; 2 Kor 11,3. 5: Ġen 2,17; 3,22-23. 6: 1 Tim 2,14. 8: Ger 23,24. 13: 2 Kor 11,3.

“Is-serp qarraq bija, u jien kilt.” ¹⁴U l-Mulej Alla qal lis-serp:

“Talli ghamilt dan, mishut int fost il-bhejjem kollha u fost l-annimali selvaġġi. Ghal zaqqek titkaxkar, u t-trab ta’ l-art tiekol il-jiem kollha ta’ hajtek. ¹⁵U jien inqajjem mibeghda bejnek u bejn il-mara, bejn nislek u nisilha, u hu jishaqlek rasek u int tishaqlu gharqubu.”

¹⁶U lill-mara qalilha:
“Inkattarlek sewwa wġiġh it-tqala tieghek,
u bl-uġiġh tiled it-tfal;
lejn zewġek tiġbdek xewqtek,
u jahkem fuqek hu.”

¹⁷U lil Adam qallu:
“Talli inti smajt minn kelmet martek,
u kilt mis-sigra li ordnajtlek ma tikolx minnha u għidtlek: ‘La tikolx minnha,’ mishuta l-art minhabba fik; bit-tahbit tiekol minnha, il-jiem kollha ta’ hajtek. ¹⁸Xewk u għolliq tnibbitlek, u int tiekol il-haxix selvaġġ. ¹⁹Bl-gharaq ta’ ġbinek tiekol hobżok, sakemm terġa’ lura lejn l-art, għax minnha int mehud. Għax trab int, u fit-trab terġa’ tmur.”

²⁰U Adam semma lil martu Eva għax hi kienet omm il-hajjin kollha. ²¹U l-Mulej Alla għamel lil Adam u ‘l martu hwejjeġ tal-ġild u libbishomlhom.

Il-bniedem imkeċċi mill-Għeden

²²U qal il-Mulej Alla: “Ara issa l-bniedem sar bħal wiehed minna, jagħraf it-tajjeb u l-hazin; u issa xi jkun jekk imur imidd idejha u jiehwa wkoll mis-sigra tal-hajja, u jiekol, u jibqa’ haj għal dejjem?” ²³Għalhekk il-Mulej Alla keċċieh ‘il barra mill-ġnien ta’ l-Għeden biex jahdem l-art li minnha kien ittiehed. ²⁴U hareġ lill-bniedem, u qieghed il-kerubini n-naha tal-lvant tal-ġnien ta’ l-Għeden, u s-sejfs tan-nar iżiġġ, biex iħarsu t-triq għas-sigra tal-hajja.

IL-BIBBJA

MALTA
GHAQDA BIBLIKA MALTJA

1996

14: U t-trab ta’ l-art tiekol: b’sinjal ta’ telfa umiljanti, bħalma kienu mġieghla jagħmlu s-slaten mirbuha f’xi gwerra jew battalja.

20: Eva: mil-Lhudi **Hawa**, minn **haj**, haġa hajja.

1: **Ghamilt bniedem mal-Mulej**: Mat-test Lhudi. Il-verzjoni Griega tat-Testment il-Qadim li fuqha jimxu l-kotra tat-traduzzjonijiet tittrađuċi: “Ksibt bniedem bl-ghajnuna tal-Mulej.”

14: Mik 7,17. 15: Rum 16,20; Apk 12,9. 17; 20,2. 16: 1 Kor 11,3; Ef 5,22-23; 1 Tim 2,12. 17: Ġen 5,29; Rum 5,12; Lhud 6,8. 19: Ġen 2,7; Gob 10,9; 34,15; SS 90,3; 103,14; Koh 3,20; 12,7; Gherf 15,8; Sir 10,9; 17,2; 1 Kor 15,21. 22: Apk 2,7; 22,2. 14,19.